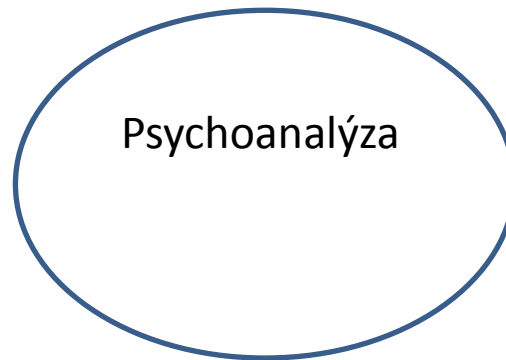

Sigmund Freud a nevědomí

Co víme o psychoanalýze?

- Vytvořte jednoduchou myšlenkovou mapu s 5 odrážkami a možnými pod:

Freud = psychoanalýza

shutterstock.com • 508208014

- Freud součástí pop kultury
- Freud: nic mezi obdivem a nenávistí
- Freud všude

- Jak o něm mluvit?
- Myšlenky x zdroje

Témata

- Klíčové myšlenky a pojmy
- Struktura osobnosti
- Vývoj osobnosti
- Parapraxe a sny
- Obranné mechanismy
- Zhodnocení teorie

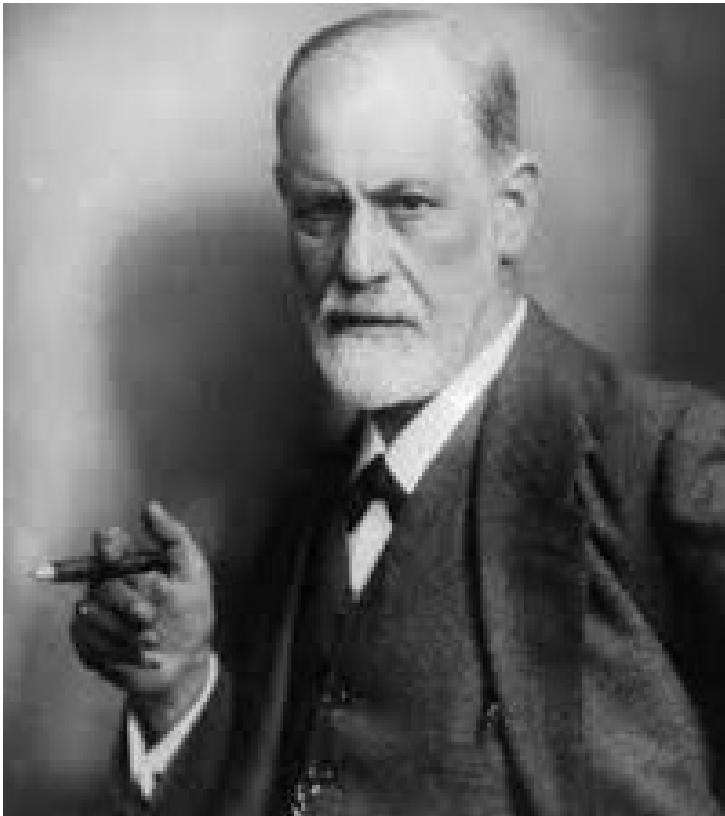
Klíčové pojmy?

- **NEVĚDOMÍ**
- (Já přestalo být pánem ve svém domě)
- Libido a jeho vývoj (biologický a biografický determinismus)
- Trauma, komplexy
- Id, Ego, Superego

Klíčové myšlenky psychoanalýzy

- **Psychický determinismus** – nic není náhoda, všechno má svoji specifickou příčinu – kde?
- **Vnitřní struktura** - oddělené části, každá má svoji funkci
- **Vnitřní konflikt**
- **Mentální energie** – libido, metafora principu zachování energie

Sigmund Freud_ vzpomínky na život

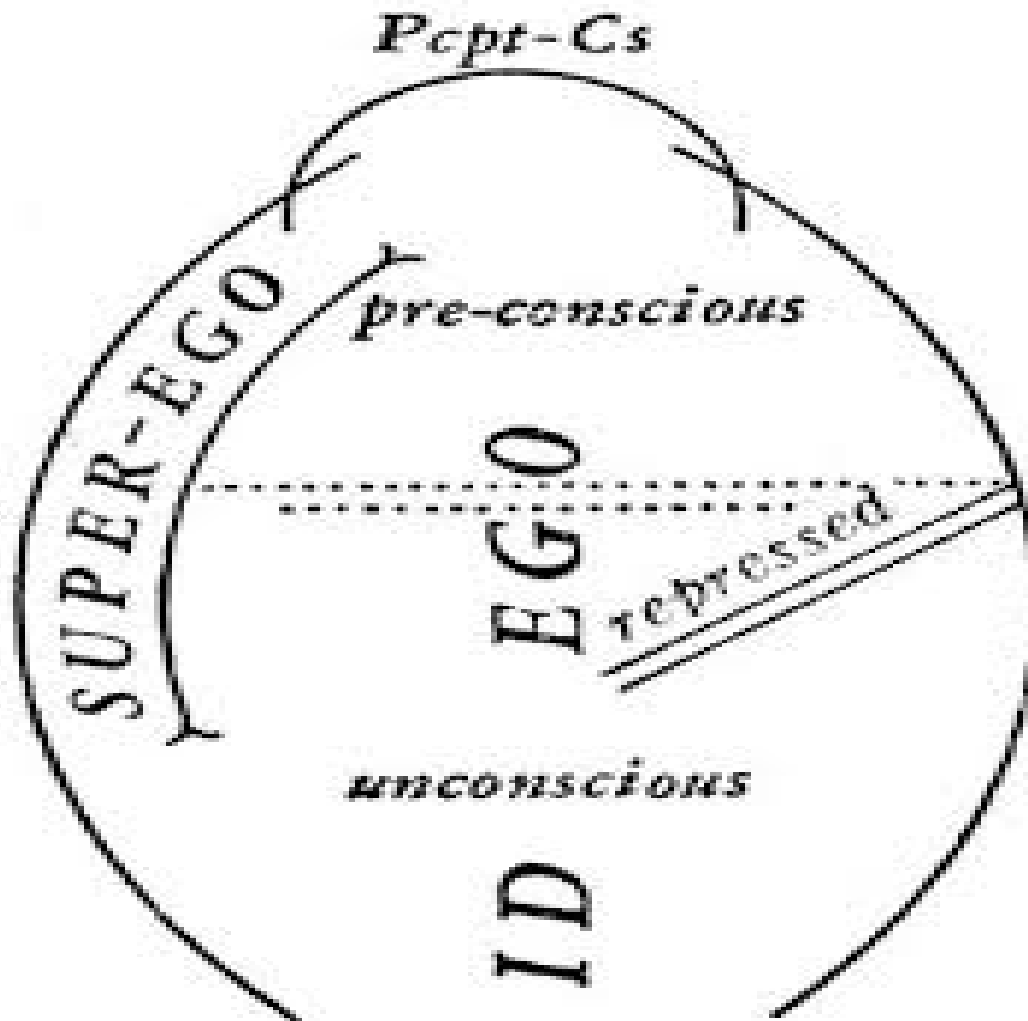

- <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1777226-stalo-se-cos-tisniveho-pred-160-lety-prisel-na-svet-sigmund-freud>
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Sigmund_Freud
- **Ze života psychoanalytika**
- nar. 6.5. 1856
- Židovský původ
- Vztah s otcem
- Muzeum v Příboru, nočník a chůva
- Studia a kariéra – původně neurologie, kokain
- 1886 svatba, s manželkou Martou se nikdy nehádal. 5 dětí (dcera Anna)
- Setkání s Charcotem, hypnóza
- Klinická praxe na Berggasse
- Psychoanalytické hnutí , Adler a Jung, sláva, schizma
- Zemřel, nemocný, v Londýně na útěku před nacisty v září 1939, eutanázie

Život a dílo

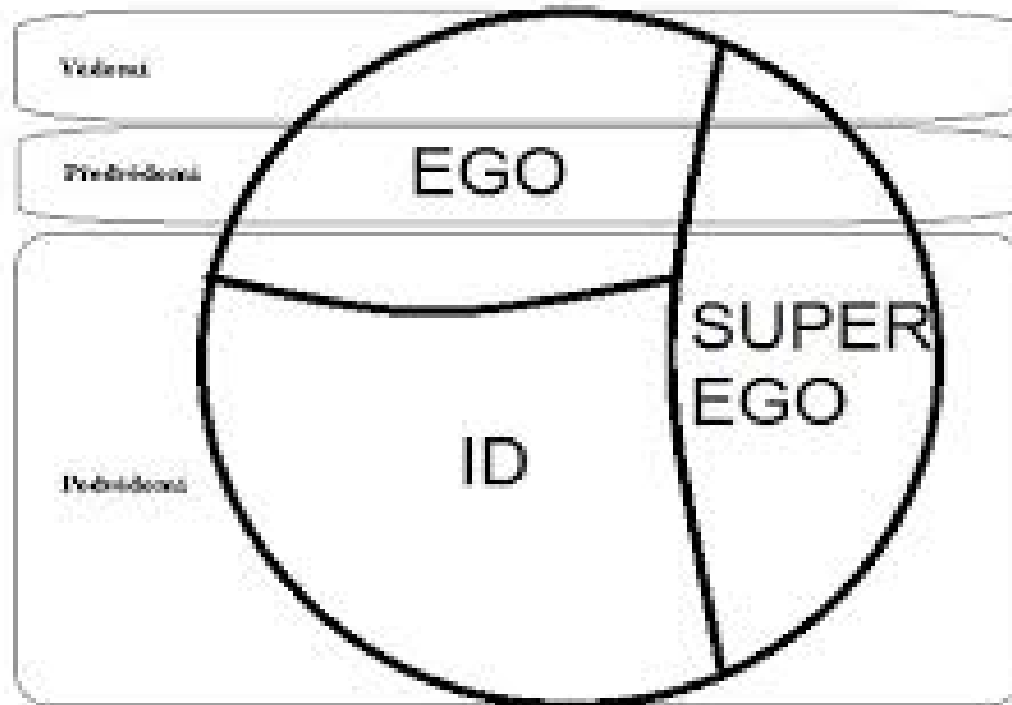
- Wiki
- *Psychológiá osobnosti* (Stanley, Hall) – základní četba ke kurzu
- Nebezpečná metoda – bulvár, ale doporučuji

Model osobnosti Strukturální

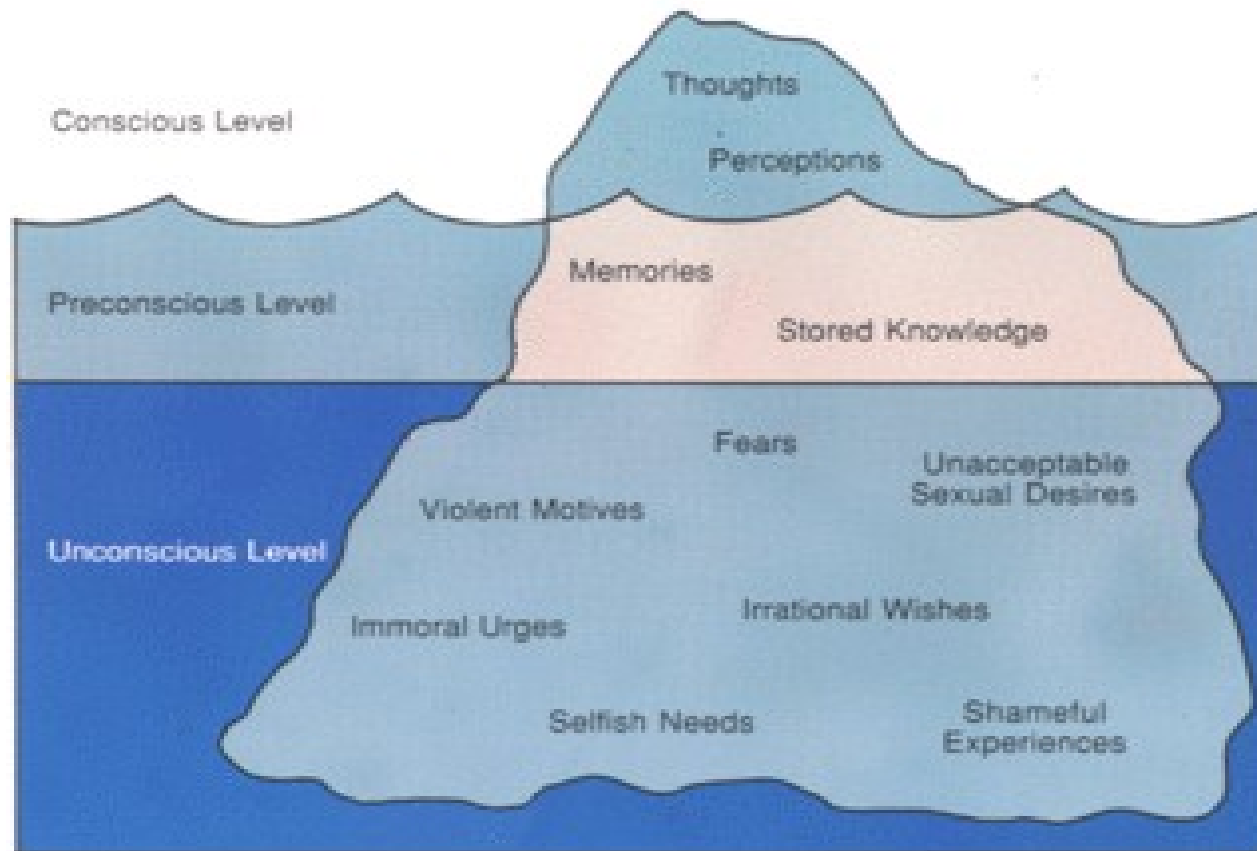
Model osobnosti

Strukturální x topografický

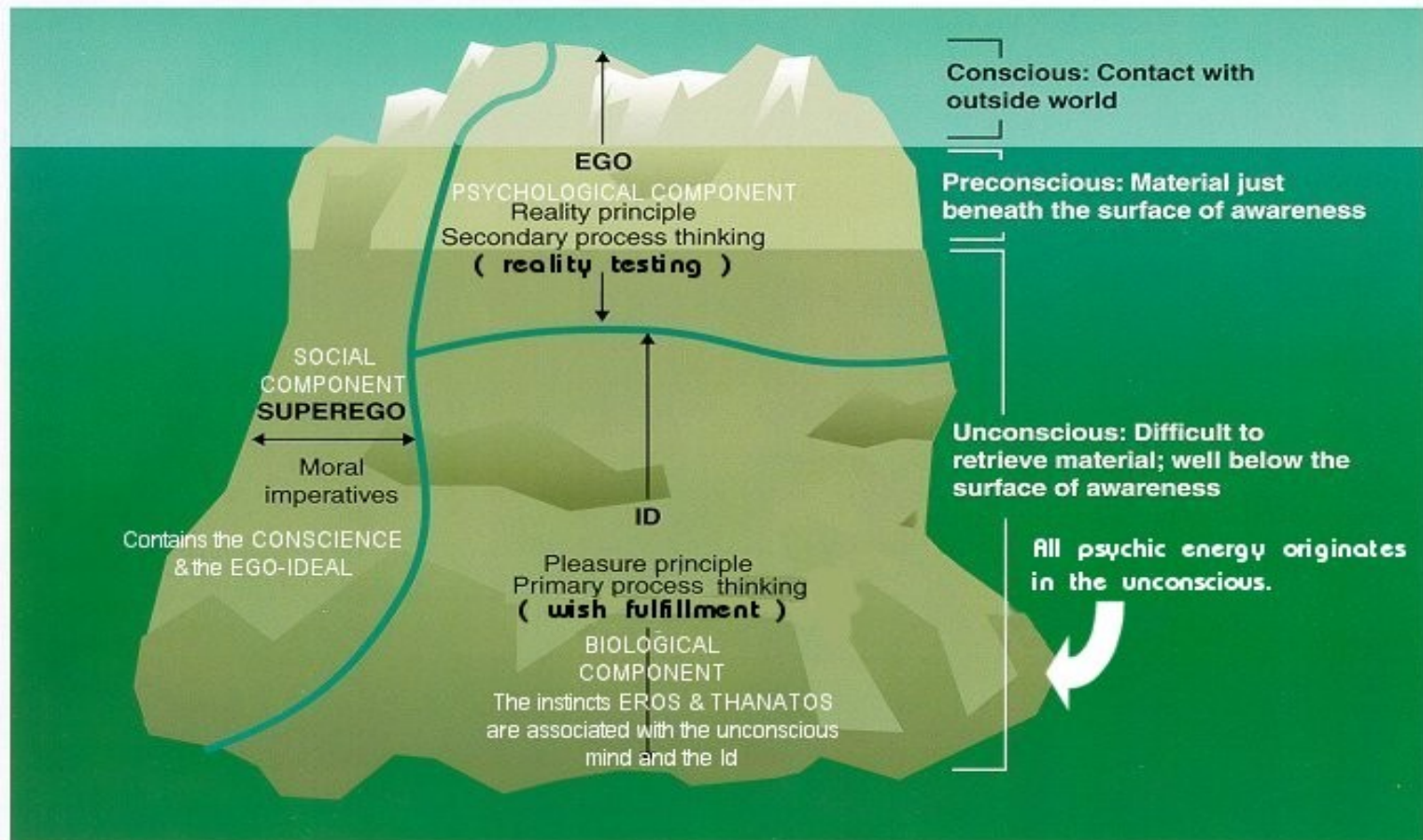
Model ledovce

PERS 5 Freud's View of the Human Mind: The Mental Iceberg

Model fungování osobnosti

Freud's model of personality structure

Mechanismy dynamiky osobnosti

Interakce Id, Ego, Superego

Katexe = proudění duševní energie (libida) ke zdroji uspokojení

→ **Objektová katexe** - zdroj uspokojení je vnější (osoba, činnost,..)

→ **Ego-katexe** - zdroj uspokojení je vnitřní (sebeláska, ...)

→ **Antikatexe** - jejím účelem je zabránit katexi Id

Základní konflikty

- **Id versus Ego:** Id se snaží o okamžité uspokojení, ego se ale snaží o úpravu tohoto požadavku na základě testování reality,
- **Id versus Superego:** Požadavky Id, vůči kterým vystupuje Superego na základě jejich neetické povahy,
- **Ego versus Superego:** touha pustit do něčeho, co rozumově hodnotíte jako etické, ale můžete se přitom cítit provinile

Základní PUDY:

- **Éros je pud života**, princip slasti, hlavní zaměření je sexuální
- **Thanatos je naopak pud smrti**, princip nirvány.

Psychoanalýza a co chtěla řešit:

- ...přijít na kloub psychogenním nemocem (když přišla na to, ŽE jsou psychogenní):
- **Psychoanalýza** metoda léčby psychických poruch; vychází z teorie podvědomě potlačených konfliktů (zejména sexuálních) a jejich vlivu na duševní stav a chování. Je založená na **odhalování a uvědomování podvědomých konfliktů (asociace ----interpretace)**

Metody psychoanalýzy

- Hypnóza
- Volné asociace
- Sny
- Parapraxe
- ...
- **Freudův test:**
- <https://www.youtube.com/watch?v=4UoCagzY2LY>

Patologie

Freudovo dělení:

- **Hysterie:** funkční nervové onemocnění, projevuje se prudkými změnami nálad, egocentrismem, afektivitou a různými tělesnými poruchami (stupor, mutismus)
- **Neuróza:** funkční psychická porucha bez primárního organického poškození.
Doprovází jí narušená schopnost přizpůsobení, porucha myšlení, jednání, cítění.
Nemocný si poruchu uvědomuje a trpí jí. Příčinou jsou konfliktní stavy.
- **Všichni jsme neurotici? (Woody Allen)**
- **Chybné úkony**
- **Obranné mechanismy**
- **Fixace**
- **Fobie**

Vývoj osobnosti

- https://www.youtube.com/watch?v=mhG-twzaE_g
- Anglicky, ale přehledně

Vývoj osobnosti

- **Libido** produkuje energii, příběh psychického vývoje je příběhem projevení této energie v různých lokacích během života
- **Orální, Anální, Falické (Latentní), Genitální:** vznik struktur Ego a Superego, realizace a přesun zdroje slasti ID
- Místo uspokojení slasti = psychický problém x charakter v dospělosti (např. cucání palce, anální humor).
- Orální a anální charakter= **fixace**
- Dospělost je dokončením vývoje – „milovat a pracovat“

Vývojové úkoly/konflikty/fixace

Stádia	Věk	Zdroje konfliktu	Některé vlastnosti dospělých jedinců, jejichž vývoj v dětství byl zastaven na daném stádiu
Orální	0-1	Odvykání od kojení	Orální projevy, kouření, přejídání, pasivita a naktivita
Anální	2-3	Hygienické návyky	Uspořádanost, šetrnost, tvrdohlavost
Falické	4-5	Oidipální komplex	Samolibost, lehkomyšlnost, paličatost
Latence	6-12	Vývoj obranných mechanismů	Žádná: v tomto období neexistují fixace
Genitální	13-18	Dospělá sexuální intimita	Jedinci, kteří úspěšně integrovali předchozí stádia, projevují zájem o ostatní lidi a zralou sexualitu

Obranné mechanismy – k zamyšlení:

- Je mezi nimi rozdíl, v čem?
- Který běžně využíváte?
- Jaké je reálné nebezpečí pro osobnost používání ?

Obranné mechanismy

- FUNKCE = OBRANA EGA

Identifikace

Fixace

Regrese

Racionalizace/Intelektualizace

Humor

Intelektualizace

Reaktivní výkon

Popření

Projekce (subjekt)

Přemístění (objekt)

Fantazie

Sublimace

(Základy položil Freud, dále Anna Freudová a mnozí další)

Chybné úkony

- Freud – předpoklad, že léčíme pomocí slov – verbalizace, ANALÝZA
- Dostat se nějak k podvědomí, je tedy úkolem terapeuta – ale jak?
- Chybné úkony (PARAPRAXE) - porozuměti jim je jedna možnost (další metody: asociace, hypnóza, sny...)
- Verbální: přeřeknutí se (skryté myšlenky, chtíč)
- Činnostní- zapomenutí klíčů, rozbití věci (může být i sebetrestání)

Chybné úkony, přeřeknutí, humor

Doctor, last night I made a Freudian slip.
I was having dinner with my mother and wanted to say:
"Could you please pass the butter."
But instead I said: "I hate you... You rotten pig!"

Humor

- Princip: Dva podněty, které jsou neobvykle postaveny vedle sebe... Ale proč je tolik vtipů neslušných?
- Vysvětlete humor a fungování vtipů z pozice psychoanalýzy
- Které vtipy jsou špatné/kdy se nesmějeme?

Humor:

- Celá Freudova teorie: vnitřní konflikty, zpracování úzkosti, které vzbuzují...
- Zdání, že mluvím o něčem jiném x náhle se projeví **opravdové téma**. Role překvapení: směju se dřív, než se ego a superego stačí vzpamatovat. (potom někdy pocit viny)
- Vtip umožňuje zpracovat zakázané (sexuální, agresivní) impulsy způsobem, který vylučuje úzkost.
- Je jedním z obranných mechanismů (sublimace). Velmi účinný, efektivní a, pokud je opravdový, neškodný

ALE : Jaký je rozdíl mezi dobrými a špatnými vtipy?

- I.
- II.
- III.
- IV.

Jaký je rozdíl mezi dobrými a špatnými vtipy? KDY VTIP NENÍ VTIPNÝ:

- Typy humoru – např. anální humor... český a francouzský humor?
- Rozdíl ve vnímání vtipů (např. narážejících na sexualitu) mezi lidmi – v čem je rozdíl??? Kdo se nesměje?
- Rasistické a ponižující vtipy na menšiny... **skrytá hostilita** vůči nějaké skupině, kterou cítíme, vnímáme. Jak? Vliv kontextu. Kdo, kde, jak vtip říká...

- **Princip špatného vtipu:**
- I. Skrytá agrese = hostilita
- II. Příliš přímo na věc.
- III. Někdy impuls není skrytý, a přesto se lidé smějí.
- IV. Impuls musí být sdílený a lidé ho tak musí vnímat.

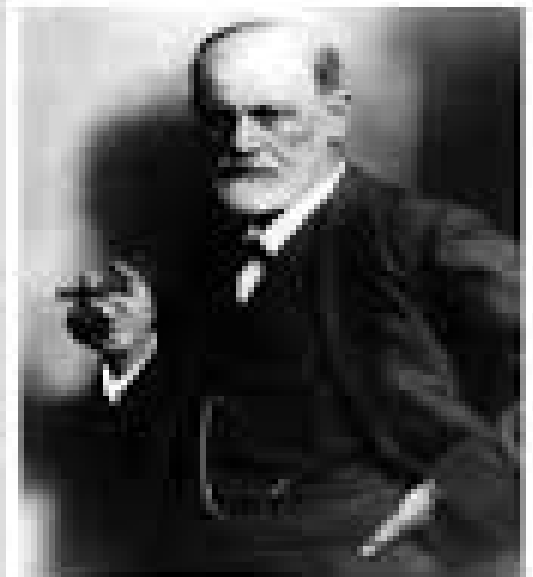
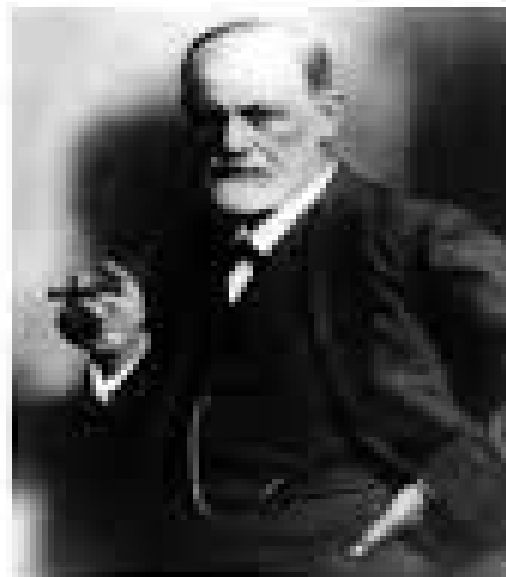
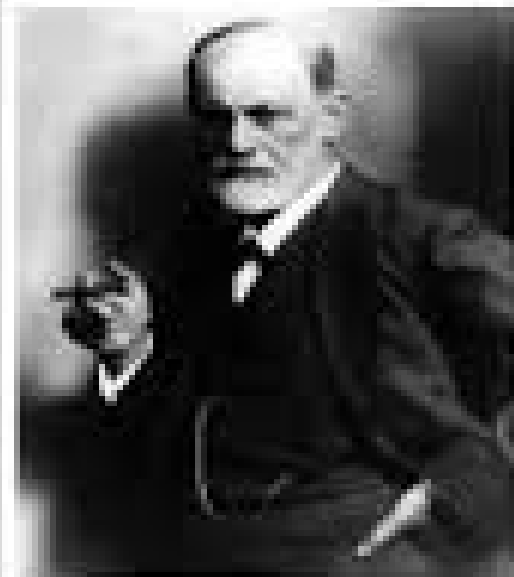
Sny

Freudova přednáška o snech

Na snech je zřejmá především to, že se někdy vyplní a někdy ne.

Například tady se mi zdálo, že spím s krásnou holkou, probudím se, sahám kolem sebe a nic!

A jindy se mi zase zdálo, že jsem se posral, probudím se, sahám kolem sebe a fakt!

Sny: Já není pánem ve svém domě

- Psychická energie z id - má svůj cíl, objekt, ten je korigován egem, principem reality, pokud možno, i superegem (výchova, morálka)
- V noci má ego slabou moc – objekty mimo provoz – sny jsou realizací našich zapovězených tužeb (sexualita, tabu) a našich nepřiznaných, nezjevených strachů a komplexů
- Freud – „sny jsou klíčem k duši“
- **KNIHA VÝKLAD SNŮ: text k nastudování**
- **Princip (výkladu snů) – snová práce, zhuštění, různé zdroje snů, nejen symboly !**
- **Zdroje snů**
- **Snová práce**

Kritika psychoanalýzy

Kritika následovníků: Odbourat Freuda nebo ho konstruktivně kritizovat?

- Začala jeho dcera... společná snaha o revizi některých evidentně přehnaných témat.
- Motivem možná ne jenom sexuální pud... boj o moc, sociální motivy, archetypy, vazba...
- Reinterpretace x revize Freuda... schvaloval by to Freud?
- Zachování/rozvíjení klíčového konceptu – Neopsychoanalýza, hlubinná psychologie, jiné směry

Společná témata neo – freudiánského myšlení

- **Ego** jako nejdůležitější koncept osobnosti – Freudová
- **Sociální kontext, sociální fenomény** jako tvůrce osobnosti – jiné motivy než sexualita - psychosociální teorie, moc, úzkost a agrese – Adler, Erikson, Horneyová, Sullivan, Fromm
- **Fokus na mezilidské vztahy** – subjekt objektová vazba, attachment – Kleinová, Winnicott, Bowlby, Ainsworthová
- Blíže ke svobodné vůli, dále od determinace

Alfred Adler (1870 – 1937)

- Byl prvním hlavním žákem Freuda, předsedou psychoanalytické společnosti, zavržen
- **Motiv: sociální zájem** – touha vztahovat se pozitivně ke společnosti, nadřazenost x podřazenost; komplex méněcennosti
- Vliv rodiny, prostředí, kultury, společnosti
- Obstát: **maskulinní protest** – machistický styl, vychází z toho, co se po chlapcích požaduje
- **Orgánová méněcennost**
- **Sourozenecké pozice**
- Výsledkem: individuální životní styl (Možná cesta: spolupráce, rovnost ne nadřazenost)

Carl Gustav Jung (1875 – 1961)

- Last Goodbye:
<https://www.youtube.com/watch?v=q8ir8rVI2Z4>
- **Nebezpečná metoda:**
- <https://www.youtube.com/watch?v=UH4BtJHkrD8>
- <https://www.youtube.com/watch?v=9ZNrxn5niyg>
- Face to Face
- <https://www.youtube.com/watch?v=2AMu-G51yTY>
- (shlédněte doma)

Erik Erikson

- **Psychosociální teorie** – fyziologické versus sociální a kulturní tlaky
- Epigenetický princip
- **Identita a ego**
- Vývojový konflikt vývojová krize- vývojové stádium
- Svoboda nebo determinace?
- Osm nebo devět věků člověka?

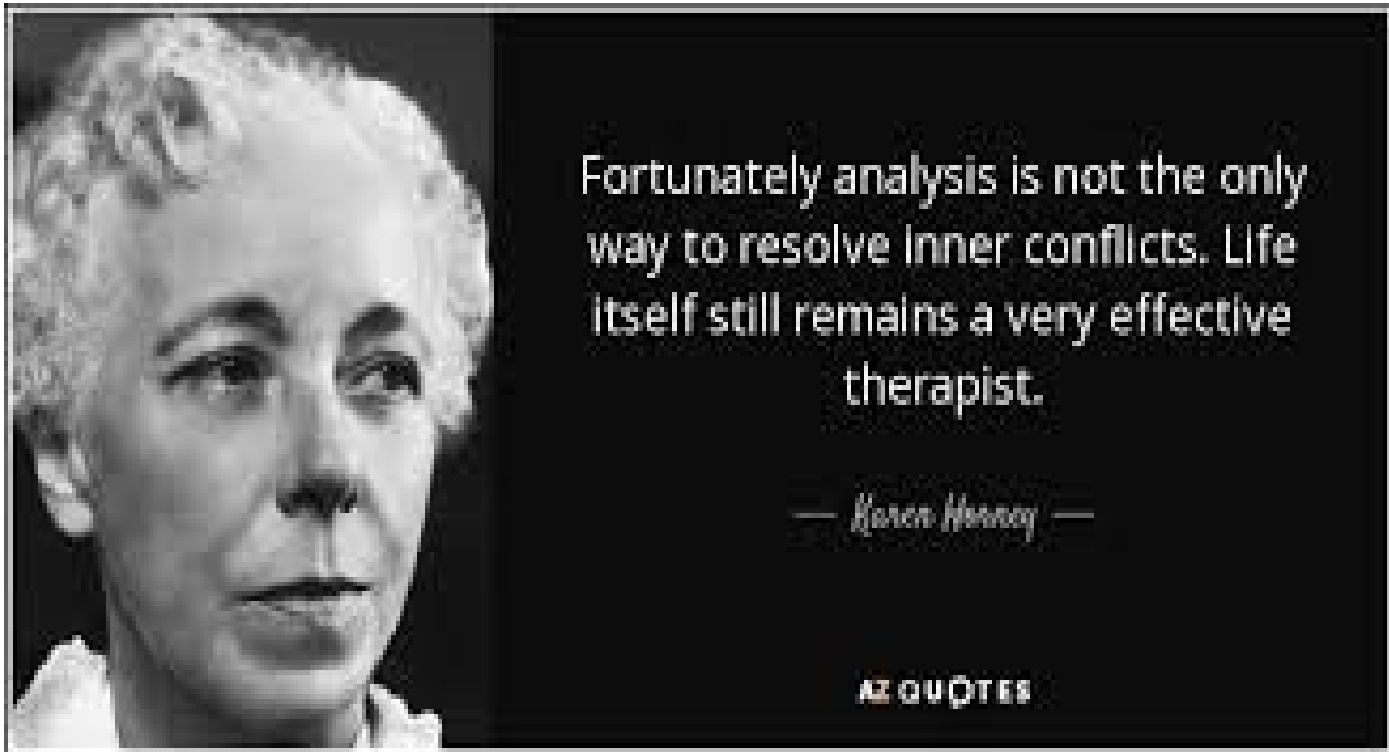
Erik Erikson (1902 – 1994)

Stadium	Věk	Krize	Ctnost
orálně smyslové	do 1 roku	základní důvěra x nedůvěra	naděje
muskulárně-anální	1-3 roky	autonomie x stud	síla chtění
pohybově-genitální	3-6 let	iniciativa x vina	záměr
latentní	6-12 let	výkonnost x méněcennost	kompetence
adolescence	12-19 let	identita ega x zmatení rolí	poctivost
raná dospělost	20-25 let	intimita x izolace	láska
střední dospělost	26-64 let	generativita x stagnace	péče

Anna Freud, Karen Horney, Melanie Klein – ženský princip

- **Anna Freud** – „dcera svého otce“, dětská psychologie a psychiatrie, Obranné mechanismy Ega
- **Karen Horney**(1885 – 1952) – prošla analýzou, životní hledání nezávislosti (na mužích ?), vymezení proti „deterministickému sexismu“, proti pojmu „závisti penisu“ (kastační komplex) dává „závist dělohy“
- **Melanie Klein** (1882 – 1960) – subjekt/objektové vztahy, dobrý a špatný prs (pudové nastavení dítěte, hrozba ztráty, překonání hostility), „splitting“ (štěpení) v hrách dítěte; cílem je integrovat dobrou a špatnou matku (kritika: Erikson)

Život a analýza

Attachment

- **John Bowlby, Mary Ainsworth** – teorie výjimečného formující vztahu, který je vzorem pro naše budoucí vztahy
- Moderní aplikace Eriksona – subjekt objektových vztahů
- Ainsworth: typy attachmentu; „normální je plakat“
- **Témata:** Adopce /Attachment s otcem/ Mezikulturní studie/ Attachment v dospělosti
- **Test neznámé situace:**
<https://www.youtube.com/watch?v=PnFKaaOSPmk>